

ПЕРЕДМОВА

Західноукраїнські землі завжди мали і матимуть особливе значення у політичному, соціальному та культурному житті України, будучи своєрідним перехрестям між Сходом і Заходом, місцем зіткнення та взаємодії різних культурних, етнічних і релігійних традицій. Тож дослідження політичних, військових, соціальних особливостей розвитку цього регіону є актуальним на тлі бурхливих викликів сьогодення, інспірованих ворожими «політиками», які дозволяють собі вважати українську історію штучною, як і тривалий розвиток українського державного життя.

Пропонована монографія – результат багаторічної наукової роботи істориків, які об'єднали свої зусилля для поглибленого вивчення періоду історії західноукраїнського регіону від княжої доби до раннього модерного часу. Автори колективної монографії прагнули не лише зібрати та систематизувати історичні дані, але й запропонувати нові підходи до осмислення минулого окреслених теренів, розкриваючи маловідомі аспекти їхньої еволюції.

У першому розділі досліджено культурно-етнографічні особливості західноукраїнського регіону, починаючи від давньої доби та періоду розквіту Русі. Особливо акцентовано на аналізі джерел. Зокрема, наголошено на джерелознавчому потенціалі окремих візантійських трактатів, у яких містяться важливі зауваження щодо етнічної картини Прикарпаття упродовж X ст. Так само увагу звернено на проблему появи скандинавів-норманів на Волині та Прикарпатті у часи середньовіччя. Цей аспект додає нових фарб до розуміння культурного різноманіття регіону та його історії.

Наступний розділ колективної монографії присвячено утвердженню Галицько-Волинської держави (держави Романовичів) та її значенню в історичному контексті класичного середньовіччя. Загалом, інтерес до цього періоду історії за останні десятиліття привів до значних уточнень у системі уявлень про важливий комплекс фактів і явищ українського середньовіччя, створених попередніми дослідниками. На сучасному етапі очевидно є необхідність продовжувати як традиційні напрями досліджень, так і розвивати нові підходи, менш опрацьовані тематики, які стосуються

історії XIII–XIV ст., з акцентом на детальніше опрацювання всього доступного комплексу різноманітних письмових і матеріальних джерел тієї епохи. Зокрема, аналіз європейських писемних джерел дав змогу краще зрозуміти особливості державної організації, військової справи та політичної культури аналізованого періоду. Дослідження повсякденного життя військової еліти, їхньої участі у полюванні та бенкетах, а також драматичних подій, як-от страта князів Ігоревичів, відкрили досить важливу картину політичного й культурного життя Галицько-Волинської держави.

Окремий акцент у монографії зроблено на ранньомодерний період, коли західноукраїнські землі стали ареною значних соціокультурних змін. Дослідники розглядають роль аристократії та шляхти північно-східного порубіжжя Угорщини у формуванні політичних і культурних процесів цього часу. Важливими є також питання міської історії маґдебурзького права на Прикарпатті, що аналізуються на прикладі м. Галич.

Окремі розділи монографії присвячені Львову, який на зламі епох пережив значні етнічні та культурні трансформації. Дослідження етнічного складу населення міста, особливостей його правового устрою, а також культурного життя і повсякденності дають змогу осягнути процеси, що відбувалися у Львові у XIV–XVIII ст. Особлива увага приділяється вивченню медичної літератури, що зберігалася у бібліотеках католицьких монастирів Львова, яка є важливим свідченням інтелектуального життя того часу.

Колективна монографія пропонує комплексний підхід до дослідження історії західноукраїнських теренів, використовуючи широкий спектр джерел і методологічних підходів. Вона буде корисною не лише для науковців, які спеціалізуються на історії України, але й для студентів, викладачів, а також усіх, хто цікавиться багатогранним минулим Західної України. Це видання дасть змогу не лише краще зрозуміти історичний розвиток регіону, але й осмислити його місце в контексті загальноєвропейської історії.

Ілля ПАРШИН